

**უწმიდესი პატრიარქი კირილუს მიმართვა
ადგილობრივი მართლმადიდებელი ეკლესიების
საქართველოებისადმი უკრაინაში უმძიმეს
სიტუაციასთან დაკავშირებით**

აღმოსავლეთ უკრაინაში შექმნილ სიტუაციასთან დაკავშირებით, სადაც უკვე რამდენიმე თვეა არ წყდება ძმათა სისხლისმღვრელი სამოქალაქო ომი, მოსკოვისა და სრულიად რუსეთის პატრიარქმა, უწმიდესმა კირილემ მიმართა ადგილობრივი მართლმადიდებელი ეკლესიების საჭუთმპყრობელებს და გამოითხოვა მათგან ლოცვა უკრაინის მიწაზე მშვიდობის დამყარებისათვის.

რუსეთის მართლმადიდებელი ეკლესიის საჭუთმპყრობელმა ავრეთვე მოუწოდა მათ, აღიმაღლონ ხმა აღმოსავლეთ უკრაინის მართლმადიდებელ ქრისტიანთა დასაცავად, რომელნიც ბერძენ-კათოლიკეთა და განხეთქილებაში მყოფთა მხრიდან ძალადობას განიცდიან და ყოველ დღეს შიშში ატარებენ.

ეპისტოლე გაუვრცელდა 2014 წლის 14 აგვისტოს (*Патриархия.ru*).

კერძოდ,¹ კონსტანტინეპოლის პატრიარქის უწმიდესი ბართლომეოსის მიმართ გაგზავნილ ეპისტოლეში ნათქვამია:

თქვენო უწმიდესობავ, უფლისმიერ საყვარელო თანამოძმევ და თანამწირველო!

გულითადად მოგესალმებით თქვენ და გისურვებთ მშვიდობას, ზორციელ ძალთა მადლისმიერ განმტკიცებას და ღმრთის მოუკლებელ შემწეობას თქვენს სამღვდელთმთავრო მსახურებაში.

აღმოსავლეთ უკრაინაში, სადაც უკვე რამდენიმე თვეა ძმათა სისხლისმღვრელი სამოქალაქო ომი არ წყდება, ჩვენი ეკლესიის სამწყსოს მდგომარეობით გამოწვეულმა დიდი ტკივილის გრძნობამ და უკიდურესმა შეშფოთებამ აღმძრა, რათა თქვენთვის წინამდებარე წერილით მომეძარტა.

¹ როგორც ანოტაციაში არის აღნიშნული, ანალოგიური ეპისტოლე საქართველოს ეკლესიასაც უნდა მიეღო, მაგრამ საპატრიარქოს კანცელარიაში ჩვენ იგი ვერ მოვიძიეთ (რედ.).

ჯერ კიდევ გასული წლის შემოდგომაზე, უკრაინაში მიმდინარე პოლიტიკური კრიზისის დასაწყისში, ბერძნულ-კათოლიკური ეკლესიისა და განხეთქილებაში მყოფ საზოგადოებათა წარმომადგენლები, გამოდიოდნენ რა კიევის მაიდანზე, მართლმადიდებელი ეკლესიისადმი სიძულვილს ღიად ქადაგებდნენ და მართლმადიდებლური სიწმინდეების მიტაცებისა და უკრაინის ტერიტორიიდან მართლმადიდებლობის ამოძირკვისაკენ მოუწოდებდნენ. ხოლო საბრძოლო მოქმედებათა დაწყებისთანავე უნიატებმა და სქიზმატიკოსებმა, ხელთ იგდეს რა იარაღი, ანტიტერორისტული ოპერაციის საბაბით, ქვეყნის აღმოსავლეთით უკრაინის კანონიკური მართლმადიდებელი ეკლესიის სამღვდელოების მიმართ პირდაპირი აგრესიის განხორციელება დაიწყეს.

ამავე დროს უკრაინის მართლმადიდებელი ეკლესია, ბერძენ-კათოლიკეებისა და სქიზმატიკოსებისგან განსხვავებით, რაიმე პოლიტიკური ანგაჟირებისგან შორს დგას. იგი განაგრძობს სულიერ წინამძღვრობას თავისი მრავალრიცხოვანი სამწყსოსი, რომლის წევრები კონფლიქტის სხვადასხვა მხარეს აღმოჩნდნენ; ეკლესია მათ შერიგებას ცდილობს და განუწყვეტლივ დიალოგისკენ მოუწოდებს.

ბოლო კვირებში ადგილებზე მყოფი მღვდელთმთავრებისგან ჩვენ ვიღებთ ცნობებს, რომლებიც უკრაინის კანონიკური მართლმადიდებელი ეკლესიის სამღვდელოების აბუჩად აგდებასა და ის მიზანმიმართულ დევნაზე მოწმობენ. აი, რამდენიმე მაგალითი:

ამა წლის 17 ივლისს, ქალაქ სლავიანსკის აღდგომის ტაძარში საღმრთო ლიტურგიის შესრულების დროს ბერძენ-კათოლიკე სამხედრო კაპელანის მეთაურობით შეიარაღებულ პირთა ჯგუფი შეიჭრა, რომლებიც ტაძრის წინამძღვარს, დეკანოზ ვიტალი ვესიოლის დაემუქრნენ. უკრაინის ბერძნულ-კათოლიკური ეკლესიის წარმომადგენელმა განაცხადა, რომ უკრაინაში მოსკოვის საპატრიარქოსადგილი არ არის; იგი დრტვინავდა იმაზე, რომ ქვეყნის პრეზიდენტმა უნიატებს კიევის პეჩერის ლავრის დაპყრობის უფლება არ მისცა.

19 ივლისს შეურაცხყოფა მიაყენეს და მოკვლის მუქარით ბორკილდადებული დაკითხეს გორლოვის ეპარქიის ნიკოლაევის ოლქის ბლალოჩინი, დეკანოზი ანდრეი ჩიჩერინდა.

20 ივლისს სლავიანსკის ახლოს, ავტომატებით შეიარაღებულმა ადამიანებმა დეკანოზი ვადიმ იაბლონოვსკი აიძულეს, რომ თავისთვის საფლავი გაეთხარა, ხოლო დეკანოზ ვიქტორ სტრატოვიჩს იმავე დღეს ხელბორკილები დაადეს და თავზე ტომარაგადაცმული ტყეში

წაიყვანეს, სადაც მუხლებზე დააჩოქეს და ამ მდგომარეობაში დაკითხავდნენ.

30 ივლისს დონეცკის ოლქის სოფელ კრასნოარმეისკოეში, შეიარაღებულ ადამიანთა ჯგუფმა წმიდა კეთილმორწმუნე თავადის ალექსანდრე ნეველის ტაძრის წინამძღვრის, დეკანოზ იგორ სერგიენკოს სახლში უკანონო ჩხრეკა ჩაატარა. მღვდელს შეურაცხყოფდნენ, იატაკქვეშა ორგანიზაციების საქმიანობაში მონაწილეობას აბრალებდნენ, წამებით ემუქრებოდნენ, მოითხოვდნენ, რომ მას უკრაინის ტერიტორია დაეტოვებინა და გაეცა ტაძრის სადამფუძნებლო დოკუმენტები, როგორც გამამაგრებელი უფლებებისა საეკლესიო ქონებაზე.

იმავ დღეს დონეცკის ოლქის ამეროსიევსკის რაიონში, უკრაინელმა სამხედროებმა დააკავეს დეკანოზი ვეგენი პოდგორნი, რომელსაც სალანძღავი და უცენზურო სიტყვებით მიმართავდნენ, შემდეგ იგი შეკრეს, მიწაზე დააგდეს და წიხლებითა და ავტომატის კონდახით დაუწყვეს ცემა, ტყვიებს მის თავს ზემოთ ისროდნენ და იმის აღიარებას აიძულებდნენ, რომ იგი სახალხო მოლაშქრეებს ეზმარებოდა. დონეცკელ დეკანოზს ძალას ატანდნენ, რომ სამღვდლო ჯვარი თვითონ ჩამოეხსნა, მაგრამ უარის მიღების შემდეგ ჯვარი ძალით ჩამოგლიჯეს და თავზე ტომარაგადაცმული ორმოში ჩასვეს, გაჟიშვილის მოკვლით ემუქრებოდნენ, სახლი კი გაძარცვეს. მღვდელი მხოლოდ ეკლესიის მრევლის წარმომადგენელთა ჩარევის წყალობით გაათავისუფლეს.

ჩვენ არ შეგვიძლია არ შევნიშნოთ ის ფაქტი, რომ კონფლიქტს უკრაინაში საკსებით გარკვეულად რელიგიური სარჩული აქვს. უნიატები და მათთან მიკედლებული განხეთქილებაში მყოფნი უკრაინაში კანონიკურ მართლმადიდებლობაზე უპირატესობის მოპოვებას ცდილობენ, მაშინ, როცა უკრაინის მართლმადიდებელი ეკლესია ამ რთულ პირობებში მოთმინებითა და მხნეობით განაგრძობს თავისი ტანჯული და ერთგული სულიერი შვილების წინამძღვრობას. დიდი უმრავლესობა მღვდლებისა, რომლებიც საომარ მოქმედებათა არენად ქცეულ ადგილებში მსახურობენ, სამწყსოს არ ტოვებენ და სამოქალაქო ომის მთელ საშინელებას მასთან ერთად იზიარებენ. მათი ოჯახები გაწამებულნი არიან თავდასხმებისა და წყლისა და სურსათის უკმარისობისგან, საარტილერიო სროლების დროს ჭურვებისგან იღუპებიან. ასე მაგალითად, 31 ივლისს ლუგანსკის საცხოვრებელი კვარტლების დაცხრილვის დროს დაიჭრა და მა-

ლევ გარდაიცვალა დეკანოზი ვლადიმერ კრესლიანსკი. დაღუპულ მღვდელს მეუღლე და ხუთი შვილი დარჩა.

აღმოსავლეთ უკრაინა — აყვავებული მხარე, რომელიც მილიონობით შრომისმოყვარე მართლმადიდებელი ქრისტიანით არის დასახლებული — ამჟამად გადამწვარ ველს ემსგავსება. დაბომბვის შედეგად დანგრეულია დონეცკისა და მარიუპოლის მიტროპოლიტის ილარიონის რეზიდენცია. ნანგრევებად არის ქცეული დონეცკის ეპარქიის ივერიის დედათა მონასტერი, რომელიც საომარი მოქმედებების დროს დაიწვა. მაგრამ უკრაინის კანონიკური მართლმადიდებელი ეკლესია, მოწამე ეკლესია, მიუხედავად ამ უმძიმესი პირობებისა, თავის სამწყსოსთან იმყოფება და ყველაფერს აკეთებს, რომ დაეხმაროს ადამიანებს, რომლებიც უკრაინის უახლესი ისტორიის ყველაზე საშინელ პერიოდს განიცდიან. სამოქალაქო დაპირისპირების ცეცხლმა ასიათასობით ადამიანი სახლ-კარის გარეშე დატოვა და ლტოლვილად აქცია. ბევრმა მათგანმა ომის საშინელებათაგან თავის გადასარჩენად ტაძრებსა და მონასტრებს მიაშურა, კერძოდ, სვიატოგორსკის მიძინების ლავრა ამჟამად ლტოლვილებით არის გადავსებული. დონეცკში, გორლოვკასა და ლუგანსკში მშვიდობიანი მოსახლეობა, დაბომბვებისა და სროლებისაგან თავის გადასარჩენად, ღამის გასათევად ტაძრებში რჩება, სადაც თავს აფარებს და უფასო საკვებს იღებს. ლტოლვილებს და საერთოდ მშვიდობიან მოსახლეობას აქტიურ დახმარებას უწევენ სხვა მონასტრებიც, სამრევლოებიცა და უკრაინის მართლმადიდებელი ეკლესიის ეპარქიებიც.

მოსკოვის საპატრიარქო ყველა შესაძლებლობას იყენებს ჰუმანიტარული დამხმარების აღმოსაჩენად იმ რაიონების მშვიდობიანი მოსახლეობისა, სადაც საომარი მოქმედებები მიმდინარეობს. რუსეთის მართლმადიდებელი ეკლესიის ტაძრებში ყოველდღიურად აღევლინება განსაკუთრებული ღოცვა უკრაინის მშვიდობისა და შინაომის დაძლევისათვის. ეკლესია ზრუნავს აღმოსავლეთ უკრაინიდან გადმოსულ მრავალ ათას ლტოლვილზე, რომლებიც საკარვე ბანაკებში არიან განთავსებულნი და საიდანაც ისინი რუსეთის სხვადასხვა რეგიონში სპეციალურად მომზადებულ საცხოვრებელ სახლებში გადაჰყავთ. ეხმარებიან ყველას, განურჩევლად ეროვნებისა და აღმსარებლობისა. მათ შორის, ვინც თავშესაფარს რუსეთში ეძიებს, არის უკრაინის არმიის მრავალი სამხედრო მოსამსახურე, ვინც არ ისურვა თავისი ხალხისთვის ესროლა.

რუსეთის მართლმადიდებელი ეკლესიისთვის ამ მძიმე დღე-

ბში, განსაკუთრებით უკრაინაში მყოფი მისი ერთგული სულიერი შვილებისთვის, ვითხოვ ღოცებს თქვენი უწმიდესობისა, ყოვლადსამღვდელო მღვდელთმთავრებისა, მოძღვრებისა, ბერ-მონაზვნებისა და კონსტანტინეპოლის უწმიდესი ეკლესიის ყველა ერთგული შვილისა უკრაინის მიწაზე მშვიდობის დამყარებისთვის, სისხლისღვრის შეწყვეტისა და უფლისთვის ნატანჯი ჩვენი ძმებისთვის, განსაკუთრებით მღვდელთმთავრებისა და მღვდლებისთვის, რომლებიც სამოქალაქო დაპირისპირების უძძიმეს პირობებში უშიშრად განაგრძობენ თავიანთი მოვალეობის შესრულებას, საეკლესიო მსახურების აღსრულებასა და წმიდა მართლმადიდებლობის დაცვას.

თქვენო უწმიდესობაჲ, გთხოვთ გამოიყენოთ ყველა შესაძლებლობა, რათა აღიმადლოთ ხმა აღმოსავლეთ უკრაინის მართლმადიდებელ ქრისტიანთა დასაცავად, რომელნიც ბერძენ-კათოლიკეთა და განხეთქილებაში მყოფთაგან დიდ ძალადობას განიცდიან და იმ განსაცდელის შიშით ცხოვრობენ, რომელიც მათ და მათს ახლობლებს ყოველდღიურად მოელოთ; ისინი შიშობენ, რომ, თუ მღვდნელები ძალაუფლებას ხელში ჩაიგდებენ, მართლმადიდებლებს საკუთარი სარწმუნოების უარყოფას აიძულებენ, ან მკაცრ დისკრიმინაციულ პირობებს შეუქმნიან.

უფლისმიერი ძმური სიყვარულით
+კირილე, პატრიარქი მოსკოვისა და
სრულიად რუსეთისა.

რედაქტორის მინაწერი.

წინამდებარე საზოგადო ეპისტოლის წაკითხვის შემდეგ, ვფიქრობთ, ბევრს გაუჩნდება კითხვა: ვის გავლენას განიცდის ქართული მედია, როცა იგი უკრაინის სახელისუფლო არმიასთან დაპირისპირებულ სახალხო მოლაშქრეებს (ОПЛАЧЕННЫ) სეპარატისტებსა და ტერორისტებს უწოდებს? თუმცა რატომ მართო მედია, ქართველი ჩინოვნიკებიცა და ექსპერტთა მთელი კოჰორტაც ხომ ამ ტერმინოლოგიით სარგებლობს?

არავისთვის საიდუმლო აღარ არის, რომ ქართული მედიის აშშ-ის მიერ დანიშნული იდეოლოგიური ინსტრუქტორები ყველა საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ საკითხს დასავლური ინტერესების გათვალისწინებით აშუქებენ. თუმცა ბეჭდურ მედიაში აქა-

იქ ეროვნული სულისკვეთებითა და სწორი პოლიტიკური ხედვით დაწერილი სტატიებიც ქვეყნდება, მაგრამ ისინი საზოგადოებრივ ცნობიერებაზე, განსაკუთრებით კი ახალგაზრდების ზნეობრივსა და გონებრივ განვითარებაზე, ზეგავლენას ვერ ახდენენ. ამასთან, გარდა იმისა, რომ ელექტრონული მედიის სივრცე დახშულია დასავლური ინსტრუქციების შეუსაბამო აზრისათვის, ტელე-რადიო მაუწყებლობათა რიცხვი იმდენად დიდია, რომ პრაქტიკულად მათზე თვალის მიდევნებას ადამიანი ვერ ახერხებს.

რა თქმა უნდა, ერთი-ორი ტელეარხიც სრულიად საკმარისი იქნებოდა ინფორმაციით მასების ზომბირებისთვის და მის მეპატრონეებს დიდი თანხებიც დაეზოგებოდათ, მაგრამ ეს მზაკვრული სტრატეგია, ინფორმაციის განტოტვა საზოგადოებაზე მასირებული თავდასხმისთვის, შემუშავებულია თითქმის უშეცდომოდ, რადგან მედიის უზარმაზარ ბადეში გახლართული მაყურებელი თუ მსმენელი ცნობის მოძწოდებელზე (არხზე, პერსონაზე) ყურადღების შეჩერებას ვერ ასწრებს და მარტოოდენ გაუანალიზებელი, ზერელე და არასაიმედო ცნობების მიღებით კმაყოფილდება.

ჩვენს მედიას იმდენი ცრუ ექსპერტ-პოლიტოლოგ-კონფლიქტოლოგ-თეოლოგი ჰყავს, რომ მთელ საქართველოში, ეჭვგარეშე ვამბობ, არც მოიპოვება ამ რაოდენობის კრიტიკულად და ობიექტურად შემფასებელი სპეციალისტი, რომ საქმის ცოდნითა და მოქალაქეობრივი მოვალეობის გრძნობით თითოეული ყალბი ინფორმაციის მამხილებელი პუბლიკაცია მოემზადებინა. ამიტომაც დაუბრკოლებლად გაჰკივის ჩვენი მედია-მანქანა: გაუმარჯოს ნატო-ს! თანადგომა ღებტ-ებს! ძირს რუსეთი!

ერთი სიტყვით, გასაგებია, რომ დასავლური პროპაგანდის შედეგად საქართველოში ერთიანი პოლიტიკური შეხედულებები მყისიერად ყალიბდება და, აქედან გამომდინარე, უკრაინაში წარმოშობილი მოვლენებიც ერთმნიშვნელოვნად არის შეფასებული: ამერიკის მიერ დაუფარავად მოწყობილი გადატრიალებით უკრაინის სათავეში მოსული რევოლუციონერები ეროვნულები არიან, ხოლო საკუთარი სამშობლოს გადასარჩენად ამხედრებული მოქალაქენი — ტერორისტები. უფრო გასაგებად რომ ვთქვათ, აღნიშნული პოლიტიკური ხედვა, ერთი მხრივ, ერთ არეალში აქცევს ევროსაბჭოს, აშშ-ს, უკრაინის ახლანდელ პრეზიდენტს პ. პოროშენკოს, მის მრჩეველს, მ. სააკაშვილს და მის მხარდამჭერ «ერთიან ნაციონალურ მოძრაობას», ხოლო, მეორე მხრივ, აღიარებს დასავლეთის ზეწოლას და იმ

საშიშროებას, რომელიც ნაცების როგორც საგარეო, ისე შინა ანტი-სახელმწიფოებრივი ქმედებით არის გამოწვეული.

ფაქტია, რომ განხილული პოლიტიკური პოზიცია შინაგანად წინააღმდეგობრივია და ლოგიკურად მისი სისწორე შეუძლებელია დასაბუთდეს. დასავლეთი მართლაც ჩვენი მოკავშირე და მეგობარი რომ ყოფილიყო, სხვა რომ არაფერი ვთქვათ, იგი არც ბოროტმოქმედ სააკაშვილს შეიფარებდა და არც სხვა არანაკლებ დამნაშავე ნაცების ციხიდან გამოშვებას მოითხოვდა, მით უმეტეს, ისედაც ყველასთვის ცნობილი მათი კრიმინალური საქმიანობის გამოამკარავების შემდეგ.

ხელისუფლების მდგომარეობას ის ართულებს, რომ ნაცებისგან მემკვიდრეობით მიღებული პროდასავლური იდეოლოგიის შეცვლის ძალა, სურვილის შემთხვევაშიც, არ შესწევს. იგი იძულებულია, მტერს მოყვარე უწოდოს და ჩათრევას ჩაყოლა ამჯობინოს, მაგრამ, ჩვენი აზრით, ხელისუფლების მიერ პოლიტიკური კურსის ერთპიროვნულად განსაზღვრამ, უფრო სწორად, გაგრძელებამ, შესაძლოა, არა მარტო მისი კრაზი, არამედ სამოქალაქო კრიზისიც გამოიწვიოს. ყველაფერს რომ თავი დავანებოთ, ქვეყნის კეთილისმყოფელ მთავრობას შიშშიც კი უნდა ჰქონდეს იმისა, რომ საორჭოფო პოლიტიკით, საზოგადოებრივი აზრის გაუთვალისწინებლად, სახელმწიფოს რაიმე ახალი ხიფათი არ შეამთხვიოს. მით უმეტეს, მსოფლიოში წარმოქმნილი კატაკლიზმების გათვალისწინებით, პასუხისმგებლობის საზოგადოებისთვის განაწილება არა მარტო ქვეყნის, არამედ თვით ხელისუფლებისთვისაც სასარგებლო იქნებოდა.

დღეს რუსეთი და მისი ეკლესია მართლმადიდებლობის საღარაჯოზე დგას. რამდენიც არ უნდა ამტკიცონ რუსოფობებმა და ერეტიკოსებმა — რუსეთი არის ბოროტების იმპერიაო, რეალობა მაინც არ შეიცვლება. ცრუ მოძღვრები არც ჩვენს ეკლესიას აკლია, მაგრამ მართლმადიდებელმა მრევლმა იცის, რომ რუსეთთან დაპირისპირებული დასავლეთი თვით არის ერეტიკული, ცოდვათა დამკანონებელი და ჭეშმარიტების მოძულე.

ჩვენ უნდა ვაცნობიერებდეთ, რომ დღევანდელი რუსეთის ძლევამოსილება ღმრთის წყალობაა არა მარტო ჩვენთვის, როგორც მართლმადიდებლური ქვეყნისთვის, არამედ მთელი კაცობრიობისთვისაც, რადგან აქამდე ერთპოლუსიანი მსოფლიოს წესრიგს მარტო აშშ ადგენდა, ხოლო რუსეთის ახალი პოლიტიკა მრავალპოლუსიანი მსოფლიო წესრიგის დასამყარებლად, როგორც პოლიტოლოგები

მიიჩნევენ, ერთადერთი პრაგმატული გზაა, რომელმაც შეიძლება სამყარო მესამე მსოფლიო ომისგან იხსნას.

ისე, დაუშვით და ბედის ბორბალი რომ სხვაგვარად დატრიალდეს, დოლარის იმპერია განადგურდეს და დასავლეთმა თავისი იდეოლოგიურ-პროპაგანდისტული საქმიანობა საბოლოოდ შეწყვიტოს, ამით, კერძოდ საქართველოში, რა დაზარალდება: განათლების სისტემა, სიტყვის თავისუფლება, მორალური კოდექსი თუ სისხლის სამართალი? — დაზარალებისა რა მოგახსენოთ, მაგრამ სწორედ დასავლელი პარტნიორების ხელშეწყობით თითოეულს დასახელებულ ინსტიტუტთაგან დღეს რომ ძალიან უჭირს, ეს დღესავით ნათელია. მთლად უგუნურები არ გამოვლენით, ბოლოს და ბოლოს ჩვენც «ჩავწვდით ამერიკულ სულს» და აღმოვაჩინეთ, რომ მასაც მწვანე ფერი ჰქონია. თავის დროს ნაცების, ახლა კი უკრაინის, ეკონომიკურმა იდეოლოგმა კ. ბენდუქიძემ, ყველაფერი იყიდება სინდისის გარდაო, რომ თქვა, მოიტყუა; როცა ისიც მწვანეა, მაშინ შესაბამისი ფერის ვალუტა მასაც ყიდულობს. საქმე ისაა, რომ, როცა სულიერი ღირებულებები სპეტაკ ფერს იცვლიან, მაშინ ისინი არსებით თვისებებსაც კარგავენ: სული უტყვი ხდება, სინდისი კი — ყრუ.

ჩვენც ამგვარ მდგომარეობაში რომ არ აღმოვჩნდეთ და სულიერად არ გაუღატაკდეთ, სიმაღლის გზა უნდა ავირჩიოთ და გამწვანებას გასპეტაკება ვამჯობინოთ. თორემ «მოვა მიქელ-გაბრიელი» მარტო რეფრენი კი არ არის, ერთ მშვენიერ დღეს განკითხვის ჟამი ყოველ ჩვენგანს დაუდგება. მაშინ თავს ვერავინ იმართლებს იმით, რომ ამერიკისა თუ ევროპის მიერ შემოთავაზებული რეკომენდაციების მიხედვით იქცეოდა; მაშინ ყველა საქმეთა მისთაებრ აგებს პასუხს.

ასე რომ, ღირსია ყურადღებისა უწმიდესი პატრიარქი კირილეს ეპისტოლე, რათა მართლმადიდებლობის ამოძირკვის მოსურნენი და სამშობლოს დამცველი მოლაშქრენი ერთმანეთში არ აგვერიოს.